

آشنائی با چند نسخه خطی

(۹)

المعالجات البقراتية : ابوالحسن احمد ترنجی طبری

نسخ سده ۱۰ و ۱۱، رحلی، دارای همه ده مقاله (مجلس)

معالم الاصول : ابومنصور حسن عاملی، نوشته مهدی اصفهانی برای

پسر خود محمدعلی، از سده ۱۲ و ۱۳ (مجلس)

المعتبر : ابوالبرکات بغدادی، نوشته محمد بن ابی العفوارس بن ابی

سعد صاحب نسخه، مورخ ۲۳ ع ۵۹۹۱ در منطق که از آغاز افتادگی دارد

تاریخ ۱۳ ع ۵۹۹۲ هم دارد.

مرصاد العباد : ابن دایه رازی، نستعلیق محمد بن ضیاء الدین دامغانی

در روز آدینه ۳ شعبان ۷۹۳ (مجلس)

مصباح : کفعمی (مجلس)

مصباح الرسائل و مفتاح الفضائل : موفق بن محمد مجدی که برای

قاسم بن منصور مستوفی و فرزند او در دو باب ساخته است:

۱ - معرفت شرایط این صنعت چون صدرنامهها و عنوانات

۲ - بنشها به معنی پراکنده چون اخوانیات و قصهها و مناشیر و امثله

دیوانی و شرعی محاضر و عهدنامه و مفاخرت در پنج فصل آغاز: بسمله . رب عون

شکر و سپاس مر خداوندی که شمع آفتاب در طشت حکمت او برافروخته است.

انجام : و لگدکوب عدل و ملامت نفرمایند والاکن صنعا فانی

اختم، شعر :

گر دسته گل نیاید از ما هم هیمة دیگ را بشاییم

تمت هذا کتاب الصدر الماضی... علی بد... سلیمان بن یوسف.

نسخ تحریری سلیمان بن یوسف بن سنان بن یسا قوت انقروی مولوی

سلیمانی دراج ۲۴۲۱

مطالع الانوار: محمد باقر شفتی جلد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ مورخ ۱۲۴۱ نیز

جلد ۳ مورخ ۱۲۳۳ نیز جلد ۶ (مجلس)

معرفة الاسطرلاب: جمال الدین ابوالقاسم بن محفوظ (آقای

کریم زاده)

مشارق الانوار: رجب، نوشته محمد صالح بن پسر سلیمان هفشوی

چهارم حالی اصفهانی در روز آدینه ۱۹ رمضان ۱۰۷۶ (مجلس)

المعارف: فیض کاشانی، نوشته میرزا آقا بن میرزا محمد طاهر بدستور

آخند الاعلی در روز دوشنبه ۲۳ شعبان ۱۲۶۲ (مجلس)

مفتاح الفضلاء: محمد بن داود بن محمود شادی آباد، فرهنگ فارسی

فارسی است در مفردات و مرکبات هر دو بترتیب تهجی (فرهنگ نویسی ۶۱)

ستعلیق هندی سید عالم، صاحب آن میرزا بیک (مجلس ش ۲۹۵)

المفردات: بترتیب تهجی، از کافور بن وافد و ابن سینای و مسعودی و

غافقی و طبری و ابن سمعون نقل شده است.

المقتصد فی شرح الايضاح:

املاء الشیخ الامام ابی بکر عبدالقاهر بن عبدالرحمن الجرجانی، چلبی در

الایضاح از این شرح و بروکلن (۱: ۱۱۴-۲۸۸) از نسخه اسکوریال (۲: ۴۴)

یاد کرده اند نسخه سده ۷۰۶ به نسخ مغرب، آغاز افتاده خشتی (مجلس)

مقتل: عبداللطیف که در ۱۰۶ باب در ۹۲ ساخته و در باب ۹۲ آن

اربعینی گذارده است و او گو یا همان عبداللطیف لطیفی پسر علی واعظ بیرجندی سراینده

قصیده مصنوعه انوار القلوب باشد (ادبیات ص ۲۵۰ - دانشگاه ۱۱۳/۲۹۱۵)

(مجلس)

مکارم الاخلاق : طبرسی نسخ روش سده ۷۰۶ و برخی جاها معرب، عنوان شنگرف یادداشت مشکى ، با بلاغ معارضه و قرائت و مقابله در ۳۴۰ گى ۱۶، پس وپيش شده و آفته وشناخته نبود و من گمانه زد م كه همين كتاب است و با چاپ سنگى ۱۳۱۱ ق - نجيم ديدم كه از ميانه فصل ۴ باب ۱۲ آغاز ميشود و ميرسد به اواخر فصل ۴ باب ۱۲ « فى وصيته النبى عليه السلام لابي ذر رضى الله عنه » كه در چاپ شده اين فصل « فى اختيارات الايام » است همانكه در اين نسخه فصل ۵ باب ۱۲ است ، با اين آشفنگى بهترين و كهن ترين نسخه است از اين كتاب كه من ديده ام افسوس كه نشد دريك كتابخانه عمومى و ملي بماند .

مناظره : هريوسف على حسيني استرآبادى اخبارى و قاضى نورالله حسيني شوشترى ، نامه هاى اين دو است كه عبدالرحيم حسيني جعفرى بغدادى گرد آورده و پنج رقه از استرآبادى و پنج جواب از شوشترى است و درباره علم پيامبر و امامان نسخه اى از ان در دانشگاه (ش ۴۵۱۳) هست (مجلس)

مناقب الظاهرين : فى فضائل اهل البيت المعصومين : عماد الدين حسن بن على بن محمد بن على بن حسن طبرى كه نزديك ۶۷۳ ساخته است .

(ملكش ۳۹۸۲ - فرهنگ ايران زمين جلد ۱۳ ص ۶۸)

نسخ سده ۹ بانو نويس (مجلس ش ۵۲۵ اخوى)

منهاج الهدى يا رجوزة فى الكلام

منتخب بحار الانوار فى جمل :

مناقب الائمة الاطهار : جزو پنجم ، بهربى ، از سده ۱۲ (مجلس)

منير القلوب : محمد حسن محمد عسكرى حسيني سمنانى ، درس گذشت امامان و بدرخواست بهمن ميرزا بهاء الدوله ساخته شده و اخلاقى است نسخه مورخ ۱۲۵۰ باندازه رحلى كلفت با جلد روغنى آراسته .

منهاج الولاية من كتاب نهج البلاغة :

عبدالباقى صوفى خطاط تبريزى ، از سده ۱۱ (مجلس ۲۴۳ ۴۲۴ ۵۲۵۰ ر)

منهج اليقين : علاء الدين محمد بن ابى تراب گلستانه ساخته ۲۵ شوال

۱۰۸۱ ، از سده ۱۱ و ۱۲ (مجلس)

نقد الاصول و تلخيص الفصول : محمد يوسف بن حسين تهرانى كه

در روز شنبه ۲۲ ج ۱۱۰۴۲ ساخته است ، در چهار جزو هر يك چند فصل در منطق ، شرح ماننديست بر رساله ديگر او كه مقولات عشر راهم در آن نياورده است (الهيات ۱۸۴) - دو نسخه ملك - ملي پاریس (۲۸۳ مورخ ۱۱۴۲) نستعلیق ۱۱۵۲ ربی ، این یکی هفتمین نسخه است از این کتاب كه من از آنها آگاهم .

المنقذ : عبدالجلیل رازی : نسخ سده ۹۰۸ ، عنوان شنكرف ، با كراسه شماری ، خشتی .

آغاز افتاده : فصل در اول كتاب ابن مجبر ابتدا كرده است به بسم الله الرحمن الرحيم و چون به مذهب جبر اسم و مسمی یکی باشد فایده بسم الله معلوم شود (ص ۴ چاپی)

انجام در فضیحت ۶۵ : و اما جواب این كلمه آنست كه مصباح كبر و صغیر و ذكر كتب را باید گرفتن و بخواندن . . . بو - نیفه گوید و اجیست الا به نیت واجب نكند شافعی (ص ۷۳۸ چاپی و دو صفحه ای ندارد) (مجلس)

النقود والرود : اكمل الدین محمد بن محمود با برتی حنفی در گذشته ۷۸۶ از روی ده شرح كه در ۷۶۲ ساخته است .
(چلبی در منتهی السؤل - دانشگاه ۵ : ۱۷۰۵)

نهايه الاقدام في علم الكلام :

شهرستانی در گذشته ۵۴۸ در بیست قاعده ، نسخه مورخ ۳ ذح ۵۳۸ است و باید بخط خود او باشد ، در ص ع یاد داشت مورخ ۷۸۳ است و مؤلف در آن «صاحب الملل» خوانده شده و نام کتاب هم در آن هست ولی چندان روشن نیست ، یاد داشت ابوالحسن عبدالرحیم بن دویر (= دبیر) بن الحسن الدیلمی - مالك نسخه دران هست و هم در آن آمده «للكشاه العلوی الكور سرخی» بلاغ نیز در نسخه هست ، با اندازه ربعی است و بخط نسخ . این كتاب در لندن در ۱۹۳۴ با مقدمه و ترجمه انگلیسی بچاپ رسیده است و این نسخه كه من تراست از سه نسخه دیگر كه در دست مصحح بوده است .

آغاز بسملة رب قنی شح نفسی .

الحمد لله حمد الشاكرين والصلوة على رسوله المصطفى محمد وآله الطاهرين
اما بعد فقد اشار الي من اشارقه حتم و طاعته غنم ان اجمع مشكلات مسائل -

الاصول... وهی عشرون قاعدة تشتمل على جميع مسائل الكلام [وسمیت الكتاب نهاية الاقدام فى علم الكلام] انجم : وبالاسلام دینا بمحمد صلى الله عليه نبیا وبالقرآن اماما وبالکعبة قبله وبالمؤمنین اخوانا (ص ۵۰۳ چاپی ویک صفحه‌ای از آن کمتر دارد)

شهرستانی در این کتاب از بیست مسئله از رهگذر کلامی و فلسفی بحث کرده و آنها هم جزء مسائل بیست گانه تهافت الفلاسفة غزالی است و روش آندو نیز یکی نیست .

شهرستانی در آن (ص ۲۶۷ و ۲۶۹) از الملل والنحل خود یاد کرده است (مجلس)

نهاية التحرير في نظم التجريد مورخ ۱۲۲۷

نهج البلاغه سید رضی موسوی بغدادی، نسخ معرب علی بن حسین بن محمد خازن حایری در ۷ ج ۷۹۱۶۱ (پایان جز ۱۹) محشی (مجلس)

وظائف النظر یا رجوزة فی المناظرة

هدایة الطالبین فی مفرقة آثار المهتدین یا غایة المرام -
فی شرح مختص شرایع الاسلام :

سید محمد بن علی بن ابی الحسن عاملی که در شرح مختصر نافع در طوس بنام سلطان علوی [صفوی] در ۱۰۰۷ ساخته است (ذریعه ۱۴ : ۶۱ و - ۱۶ : ۲۰) نستعلیق سده ۱۰ و ۱۱ ، تا اواخر جهاد است (مجلس ش ۲۵۶ اخوی) .

یادداشت‌های میرزا مهدی خان (آقای کریمزاده)

پایان